

LEEFMILIEU BRUSSEL

[C – 2026/000717]

**Afwijking op de ordonnantie van 1 maart 2012
betreffende het natuurbehoud**

Betreft: Afwijking op het artikel 27 § 1, 10, 19 van de ordonnantie van 1 maart 2012 betreffende het natuurbehoud (hierna 'de ordonnantie' genoemd) en de artikelen 15, § 2, 11° van de besluiten van 14 april 2016 ¹, en 12, § 1, 11° van het besluit van 24 september 2015 ² (hierna 'het besluit') om pesticiden (biociden) op basis van diatomeeënaarde te gebruiken om nesten van Aziatische hoornaars te neutraliseren en af te wijken van de paden in gewestelijke natuur- en bosreservaten en in Natura 2000-habitats beheerd door Leefmilieu Brussel;

AANHEF :

Overwegende de aanvraag van 27 november 2025 waarbij Leefmilieu Brussel, openbare instelling naar Belgisch recht, opgericht door het koninklijk besluit van 8 maart 1989, waarvan de hoofdzetel gelegen is aan de Havenlaan 86C/3000, 1000 Brussel, ingeschreven bij de KBO onder het nummer 0236.916.956, vertegenwoordigd door de heer Tondeur Renaud, verzoekt om een afwijking voor het gebruik van pesticiden (biociden) op basis van diatomeeënaarde voor het neutraliseren van primaire of secundaire nesten van Aziatische hoornaars in

gewestelijke natuur- en bosreservaten en in Natura 2000-habitats die door Leefmilieu Brussel worden beheerd,¹⁾ in het belang van de bescherming van wilde diersoorten (inclusief verzorging en revalidatie) en van de instandhouding van natuurlijke habitats, ²⁾ ter voorkoming van ernstige schade aan de teelten, veehouderijen, bossen en wateren en, behalve wat betreft de vogels, aan monumenten of andere vormen van eigendom, ³⁾ in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid en de veiligheid van het luchtverkeer;

Overwegende de Verordening (EU) nr. 1143/2014 van het Europees Parlement en van de Raad van 22 oktober 2014 betreffende de preventie en beheersing van de introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten (hierna verordening 1143/2014), in het bijzonder artikel 19;

Overwegende de Uitvoeringsverordening (EU) 2016/1141 van de Commissie van 13 juli 2016 tot vaststelling van een lijst van voor de Unie zorgwekkende invasieve uitheemse soorten krachtens Verordening (EU) nr. 1143/2014 van het Europees Parlement en de Raad (hierna Uitvoeringsverordening 2016/1141), bijlage 1;

Overwegende de Verordening (EU) 2024/1991 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2024 inzake natuurherstel en tot wijziging van Verordening (EU) 2022/869 (hierna Verordening 2024/1991), artikel 10 ;

Overwegende de ordonnantie van 1 maart 2012 betreffende het natuurbehoud, meer in het bijzonder haar artikelen 27, § 1, 10, 19, 83 en 85;

Overwegende het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 14 april 2016 tot aanwijzing van het Natura 2000-gebied - BE1000001: 'Het Zoniënwoud met bosranden en aangrenzende beboste domeinen en de Vallei van de Woluwe - Complex Zoniënwoud - Vallei van de Woluwe' en in het bijzonder zijn artikel 15, § 2, 11°;

Overwegende het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 24 september 2015 tot aanwijzing van het Natura 2000-gebied - BE1000002: 'Bossen en open gebieden in het zuiden van het Brussels Gewest - complex Verrewinkel - Kinsendaal', meer in het bijzonder zijn artikel 12, § 1, 11°;

Overwegende het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 14 april 2016 tot aanwijzing van het Natura 2000-gebied - BE1000003: 'Bossen en vochtige gebieden van de Molenbeekvallei in het noordwesten van het Brussels Gewest' meer in het bijzonder zijn artikel 15, § 2, 11°;

Overwegende dat de Aziatische hoornaar (*Vespa velutina nigrithorax*) een zorgwekkende invasieve uitheemse soort is voor de Europese Unie, opgenomen in bijlage 1 van Verordening 2016/1141;

Overwegende dat deze soort wordt beschouwd als wijdverspreid op nationaal niveau overeenkomstig artikel 19 van Verordening 1143/2014, zoals bevestigd door het Nationaal Wetenschappelijk Secretariaat voor Invasieve Uitheemse Soorten dat werd opgericht bij het Samenwerkingsakkoord van 30 januari 2019 tussen de Federale Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten betreffende de preventie en beheersing van de introductie en de verspreiding van invasieve uitheemse soorten;

Overwegende dat artikel 10 van Verordening 2024/1991 bepaalt dat de achteruitgang van in het wild levende bestuivers moet worden omgeboogen;

Overwegende dat de Aziatische hoornaar predatiedruk veroorzaakt op inheemse insecten, zoals wilde bijen, zweefvliegen en vliegen, en dat sommige van deze soorten bestuivers zijn;

Overwegende dat het op dit moment met de wetenschappelijke kennis niet mogelijk is om de druk van een specifiek nest op de inheemse biodiversiteit te beoordelen of om de impact ervan op gewestelijke of nationale schaal te kwantificeren;

Overwegende dat de Aziatische hoornaar een sterke en gedocumenteerde druk uitoefent op honingbijenkolonies (*Apis mellifera*) en dat deze insecten landbouwhuisdieren zijn in de zin van ordonnantie;

Overwegende dat de Aziatische hoornaar overlast kan veroorzaken en een gevaar vormt voor de volksgezondheid, met verschillende risico's afhankelijk van hoe dicht de nesten zich bij mensen bevinden;

Overwegende dat artikel 36, tweede lid van het algemeen politiereglement dat de 19 gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gemeen hebben, de eigenaars verplicht om de nesten van sociale wespen te laten verwijderen als ze overlast veroorzaken, en dat de Aziatische hoornaar een sociale wesp is (*Vespidae*);

Overwegende dat insectenverdelgingsmiddelen biociden zijn in de zin van Verordening (EU) nr. 528/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 22 mei 2012 betreffende het op de markt aanbieden en het gebruik van biociden, en dat zij pesticiden zijn in de zin van Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 tot vaststelling van een kader voor communautaire actie ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van pesticiden; dat het gebruik ervan als zodanig verboden is in natuur- en bosreservaten overeenkomstig artikel 27 van de ordonnantie, en in habitats van communautair en gewestelijk belang overeenkomstig de besluiten tot aanwijzing van de drie voornoemde Natura 2000-gebieden;

Overwegende dat de toelating om biociden op de markt te brengen onder de federale bevoegdheid valt en geregeld wordt door het koninklijk besluit van 4 april 2019 betreffende het op de markt aanbieden en gebruiken van biociden;

Overwegende dat de toelatingsakten voor biociden die overeenkomstig bovengenoemd koninklijk besluit zijn uitgevaardigd, de voorwaarden voor het gebruik ervan vastleggen, die bindend zijn;

Overwegende dat voor het biocideproduct op basis van kiezelgoer (of diatomeeënaarde) een jaarlijkse voorlopige toelating tot uitbreiding van het gebruik nodig is, die wordt afgegeven door de federale overheid en die nog niet is afgegeven voor 2026;

Overwegende dat toelatingen voor het op de markt brengen van producten op basis van kiezelgoer worden opgesteld voor gebruik binnenshuis, in het licht van de beoordeling;

Overwegende dat de locatie van nesten niet kan worden voorspeld en nesten tijdens het seizoen worden gemeld ;

Overwegende dat de conclusies van de Europese Autoriteit voor voedselveiligheid (EFSA Journal 2012;10(7):2797) geen ecotoxicologische analyse bevatten en geen uitspraak konden doen over het gedrag van de werkzame stof in het leefmilieu wat betreft het effect op de bodem, het grondwater, het oppervlaktewater of de lucht, of het effect op vogels, zoogdieren, in het water levende organismen, bijen, niet tot de doelsoorten behorende geleedpotigen, regenwormen, bodemmicro-organismen en ontbindende stoffen;

Overwegende dat in dezelfde conclusies van de Europese Autoriteit voor voedselveiligheid wordt gesteld dat de stof bij inademing een risico voor de ademhalingswegen kan vormen, maar dat het niet mogelijk is gebleken de risico's van blootstelling voor operatoren, werknemers en omstanders te beoordelen, hetgeen als een belangrijk punt van zorg is aangemerkt;

De werkzame stof wordt echter beschouwd als de minst zorgwekkende van de werkzame stoffen die zijn toegelaten voor het beheer van Aziatische hoornaarnesten;

Overwegende dat deze afwijking gerechtvaardigd is om de volgende redenen: de bescherming van de volksgezondheid, de bescherming van wilde fauna en flora en de instandhouding van natuurlijke habitats, het voorkomen van belangrijke schade aan gewassen en vee.

Gelet op het gunstig advies van de Brusselse Hoge Raad voor Natuurbehoud van 16 december 2025;

Overwegende dat er geen andere toereikende oplossing bestaat om deze doelen te bereiken;

Overwegende dat Leefmilieu Brussel eventuele beperkingen op de uitvoering van de afwijking preciseerd (artikel 84, § 1, vijfde lid, van genoemde ordonnantie);

BESLISSING:

Leefmilieu Brussel-BIM keurt de volgende afwijkingen goed, mits de onderstaande voorwaarden in acht worden genomen:

- Artikel. Artikel 27, § 1, 10° van de ordonnantie: afwijken van de wegen en paden geopend voor het publiek;
- Artikel 27, § 1, 19° van de ordonnantie: [...] pesticiden gebruiken;

• Artikel 15, § 2, 11° van de besluiten van 14 april 2016, en art. 12, § 1, 11° van het besluit van 24 september 2015: [...] pesticiden te verspreiden in de natuurlijke habitats van communautair en gewestelijk belang;

in gewestelijke natuur- en bosreservaten en in Natura 2000-habitats beheerd door Leefmilieu Brussel.

Deze beslissing wordt toegekend aan Leefmilieu Brussel en meer bepaald aan de afdeling Groene Ruimten van Leefmilieu Brussel, ten behoeve van haar medewerkers en dienstverleners die in haar naam optreden. Deze beslissing is individueel, persoonlijk en niet-overdraagbaar. Deze beslissing moet tijdens elke controle kunnen worden voorgelegd.

VOORWAARDEN :

Betrokken dier- en/of plantensoort(en): Aziatische hoornaars (*Vespa velutina nigrithorax*), primaire of secundaire nesten.

Periode waarvoor de afwijking wordt toegestaan: van 01/03/2026 tot 31/12/2027.

Plaats waar de afwijking kan worden uitgeoefend: in gewestelijke natuur- en bosreservaten en in Natura 2000-habitats beheerd door Leefmilieu Brussel.

Gebruikte middelen, installaties en methodes:

Neutralisatie door poederverstuiving van insecticide biocideproducten waarvan de belangrijkste werkzame stof kieselgoer (diatomeeënaarde) is, in de doseringen die door de federale autoriteiten zijn toegestaan in de toelatingsakten voor de betreffende producten, met behulp van een poederverstuiver, eventueel met telescopische steel.

Bijzondere voorwaarden:

• De neutralisatie moet worden uitgevoerd bij afwezigheid van windvlagen en bij droog, rustig weer, om de verspreiding van de deeltjes diatomeeënaarde door de lucht te beperken.

• De neutralisatie is toegestaan voor nesten die zich bevinden binnen een afstand van 20 meter, gemeten in orthogonale projectie, van zones die regelmatig en normaal worden betreden door het publiek, gebruikers, omwonenden of professionelen in het kader van hun activiteiten, of die een snelle en betrouwbare toegang vereisen om redenen van openbaar belang, zoals elektriciteitscabines en -stations.

• Buiten de bovengenoemde 20 meter wordt de noodzaak voor neutralisatie beoordeeld en bevestigd door de beheerder van de betreffende site.

• Vanwege het risico op directe schade en verstoring kunnen hoornaarnesten die zich boven of op minder dan 3 meter van zichtbare vogelnesten bevinden en, na 15 augustus, zichtbaar gebruikte vogelnesten niet geneutraliseerd worden,

• De nesten moeten worden geneutraliseerd in aanwezigheid van en onder toezicht van een medewerker op het terrein van Leefmilieu Brussel (medewerkers van de onderafdeling Natuur & Bos voor natuur- en bosreservaten, of het departement Natuur & Biodiversiteit voor habitats van communautair of gewestelijk belang).

• De dienstverlener moet een register bijhouden van het productgebruik (locaties, data, dosering, kenmerken van het nest, eventuele redenen) en dit voor het eerste jaar uiterlijk op 31/01/2027 opsturen naar Leefmilieu Brussel en voor het tweede jaar uiterlijk op 31/01/2028.

• Alleen personen te voet mogen de paden verlaten om de interventiesites te bereiken. Gemotoriseerde voertuigen zijn niet toegestaan, onverminderd de speciale toegangsbepalingen in de aanwijzingsbesluiten voor de betrokken Natura 2000-gebieden.

• Neutralisatie door verstuiving is alleen toegestaan als er geen niet-chemisch alternatief is, in het bijzonder het handmatig of mechanisch verwijderen van nesten. De redenen hiervoor zijn vastgelegd in het bovengenoemde register.

• De met poeder behandelde nesten moeten uiterlijk 15 kalenderdagen na de behandeling mechanisch verwijderd worden. Als dit technisch onmogelijk is, zal Leefmilieu Brussel op de hoogte gebracht worden en zal een aantekening gemaakt worden in het interventieregister.

• De afwijking is van toepassing op privé-operatoren die optreden voor rekening van Leefmilieu Brussel, op voorwaarde dat de dienstverleners aantonen dat ze over voldoende expertise beschikken in de omgang met biociden en de ecologie van de Aziatische hoornaar. Daartoe moeten deze voorwaarden worden opgenomen in de administratieve clausules van elke nieuwe overheidsopdracht die wordt gesloten tijdens de periode waarin deze afwijking van toepassing is.

Voorwaarden om een eventueel risico te beperken: /

Aanvullende beperkingen die van toepassing zijn op de middelen, installaties en methodes die kunnen worden geïmplementeerd:

Deze afwijking geldt alleen als er federale toelatingen worden verleend voor het gebruik van de betrokken producten tijdens de periode waarvoor de afwijking wordt verleend. Deze toelatingen zijn bij het uitvoeringsverslag gevoegd.

Instantie die bevoegd is om te verklaren dat aan de vereiste voorwaarden werd voldaan: Leefmilieu Brussel.

CONTROLE :

Leefmilieu Brussel is bevoegd om de naleving van de voorwaarden van deze afwijking te controleren en te bepalen of aan alle vereiste voorwaarden voldaan is.

De begunstigde van de afwijking dient bij Leefmilieu Brussel een verslag in over de uitvoering van deze afwijking en dat binnen een termijn van 3 maanden, te tellen vanaf de volledige uitvoering van de toegestane afwijking. De begunstigde van de afwijking dient binnen 3 maanden nadat de afwijking volledig is toegepast, bij Leefmilieu Brussel een verslag in (met inbegrip van de 2 jaarregisters) over de uitvoering van deze afwijking. Dit verslag bevat een beoordeling van het afgelopen seizoen en gegevens uit het register waarnaar wordt verwezen in de hierboven beschreven bijzondere voorwaarden.

BEROEP :

Bij betwisting van deze beslissing kan beroep worden aangetekend bij het Milieucollege, C.C.N. – Kunstberg 10-13, 1000 Brussel, overeenkomstig artikel 89, § 1 van de ordonnantie. U beschikt over een termijn van 30 dagen, te tellen vanaf deze kennisgeving, om via aangetekend schrijven beroep aan te tekenen.

Elke belanghebbende kan daarenboven kosteloos een klacht indienen bij de ombudsdienst, schriftelijk of mondeling, over handelingen of de werking van de overheidsdienst. De Brusselse ombudsdienst heeft als doel om klachten met betrekking tot de werking van Brusselse overheidsdiensten te onderzoeken. Deze laatste is een onafhankelijke instelling voor bemiddeling tussen burgers en administraties.

De belanghebbende dient op voorhand contact op te nemen met deze overheidsdienst om genoegdoening te kunnen krijgen.

De klacht kan gericht worden aan de ombudsdienst :

- per post (Oud Korenhuis 1, 1000 Brussel),
- per e-mail (klachten@ombuds.brussels),
- per telefoon (+32 2 549 67 00)
- of door online een formulier in te vullen.

Alle voorwaarden en wijzen van aanhangigmaking bij de ombudsdienst worden uitgelegd op de website

<https://www.ombuds.brussels/nl/hulp-krijgen/klacht>

Benoit Willocx

Barbara DEWULF

Directeur - Diensthoofd

Adjunct-Directrice-generaal

Nota's

¹ Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 14 april 2016 tot aanwijzing van het Natura 2000-gebied - BE1000001: 'Het Zoniënwoud met bosranden en aangrenzende beboste domeinen en de Vallei van de Woluwe - complex Zoniënwoud - Vallei van de Woluwe';

Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 14 april 2016 tot aanwijzing van het Natura 2000-gebied - BE1000003: 'Bossen en vochtige gebieden van de Molenbeekvallei in het noordwesten van het Brussels Gewest';

²Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 24 september 2015 tot aanwijzing van het Natura 2000-gebied - BE1000002: 'Bossen en open gebieden in het zuiden van het Brussels Gewest - complex Verrewinkel - Kinsendaal';